

Šest novih triptihov Karla Vouka

Protest iz posthaiderjevske Koroške

Karl Vouk nadaljuje serijo provokativnih triptihov, s katerimi nasprotuje povečevanju spomina na nekdanjega deželnega glavarja Jörga Haiderja

Koroški umetnik in arhitekt Karl Vouk je v kulturni taberni Raj v Celovcu predstavil nadaljevanje svoje serije politično angažiranih triptihov, s katerimi osvetljuje koroško politično stvarnost, predvsem z vidika položaja slovenske manjšine v njej in odnosa do koroških Slovencev. Prvo serijo treh triptihov je ustvaril leta 2005, ob »petdesetletnici neizpolnitve avstrijske državne pogodbe«, zdaj je dodal še šest novih, v katerih se izrazito cinično, sarkastično in izzivalno ukvarja s posthaiderjevsko realnostjo avstrijske Koroške in nasprotuje čaščenju Haiderjevega kulta.

Koroški triptihi IV–IX so nastali kot protest zaradi postavitve obeležja Haiderju pred cerkvijo deželne zavetnice sv. Eme v Krki na Koroškem. Dejanje je zbudilo ogorčenje med koroškimi umetniki in literati, ki zahtevajo odstranitev spomenika. »Prepričan sem, da spomenik spornemu politiku ne sodi k cerkvi in da se to dvoje ne bi smelo na tak način povezovati in mešati,« je dejal Vouk, »poleg tega je spomenik plagiat originalnega dela surrealista Maxa Ernsta.«

Kot posebej pomembnega Vouk izpostavlja triptih *Koroška bo enojezična*. »Te besede so bile neko nedeljo objavljene čez celo stran v vseh koroških časopisih. Že takrat me je šokiralo, saj tu ne gre za moj, za slovenski jezik, Koroška naj bi bila enojezično nemška. Ob tem se človek vpraša: kaj bo potem z mano?« V nasprotje postavi črno platno na eni strani in na drugi bogastvo različnih barvnih odtenkov, ki simbolizirajo raznolikost govorov in jezikov nove, združene Evrope.

Triptih *Sončni voz* se opira na grški mit o Faetonu, ki je od svojega očeta, sončnega boga Heliosa, hotel imeti sončni voz, ki mu nato ni bil kos, kar je plačal z življenjem. Vouk je tukaj našel zanimivo analogijo s Haiderjem: »Naključje je, da je imel Haider avto znamke Volkswagen Phaeton in da tudi on temu vozilu ni bil kos ter se je usodno ponesrečil.« Logotip Volkswagen

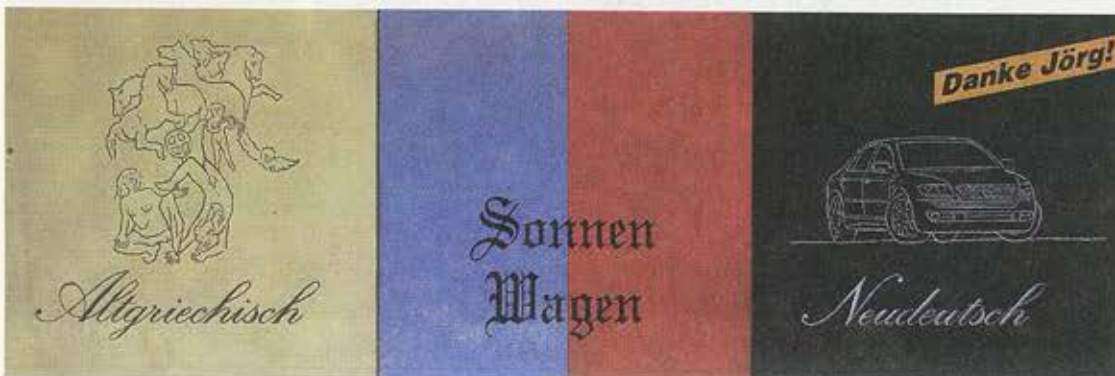
Vouk spremeni v Volkswille (volja ljudstva). »Največ Avstrijcev vozi VW, zato ga je tudi deželni glavar, ne pa mercedes ali letalo – da bi se pokazal kot eden izmed njih.« A kot je prepričan Vouk, je bila skromnost le navidezna: »Njegov VW je bil tako luksuzen, da je bil daleč onstran vsega, kar si ljudstvo lahko privoščiti.«

Tudi datum predstavitve triptihov (pepelnično sredo) in kraj (Raj) je Karl Vouk preiščeno izbral. Kot je pojasnil, je tudi to kritika nizke politične kulture in pomanjkanja kulture dialoga. »Bavarski politik Franz Josef Strauss je na pepelnico tradicionalno zmerjal politično konkurenco in to tradicijo je prevzel tudi Haider ter takrat zelo grobo blatil svoje nasprotnike.« Raj je simbolična navezava na sporni spomenik pred krško stolnico, saj po Vouku namiguje, da je Haider že na pragu raja.

Skupina koroških literatov, ki se imenuje Klagenfurter Gruppe (Celovška skupina), je hkrati z odprtjem Voukove razstave razpisala literarni natečaj *Koroška danes*, na katerega vabijo literarne debitante, ki pišejo v nemškem ali slovenskem jeziku in pred tem še niso objavljali. Celovška skupina z omenjenim natečajem poskuša odgovoriti na vprašanja, kakšna je koroška sedanost, ali se posthaiderjevska Koroška razvija v normalno deželo in kaj jo pri tem ovira, kako se tam počutijo mladi in kaj jih spodbuja, da ostanejo na Koroškem ali da jo zapustijo. Voukovi politično angažirani triptihi pri tem služijo za iztočnico za kritičen pogled v koroško sedanost. Natečaj je odprt do 31. julija, zmagovalna dela pa bodo predstavili 10. oktobra v celovškem Raju.

KARL VOUK: KÄRNTEN WIRD EINSPRACHIG

KARL VOUK: SONNENWAGEN

Razstava Odprti depoji

V drobovju za arhitekto

Štirje kustodiati so izbor iz bogov ovitkov knjig, predmetov s pod

Muzejski depoji navadno predstavljajo tist tucij, ki javnosti ostane nedostopen. Muze (MAO) na razstavi *Odprti depoji* ponuja pr stodiato, iz katere lahko razberemo zgod strijskemu in grafičnemu oblikovanju ter t materiali skozi specifično perspektivo osv kontekst, v katerem so nastali.

Vseh predmetov, od načrtov, maket, skic in modelov zgradb do različnega pohištva, drobnih predmetov, aparatov, plakatov, različnih tiskovin in fotografij, je v MAO okoli 150.000 – ustvarilo jih je okoli tisoč avtorjev. Razstava, pri kateri so poleg direktorja MAO Matevža Čelika sodelovali vsi muzejski kustosi, ponuja preiščeno izbor te materije, in sicer na podlagi pomembnosti avtorjev, njihovih del in zgodovinskega konteksta.

Arhitekturni presežki

Tako si, denimo, lahko oblikujemo predstavo o slovenski arhitekturi, naj so to minula stoletja ali modernejša zgodovina z vidnimi slovenskimi arhitekti. Pregled objektov, maket, fotografij, ki so v preteklih letih v muzeju nastale za razstave o različnih zgodovinskih obdobjih v arhitekturi, od romanske arhitekture do renesanse in poznega baroka, je za *Odprte depoje* zasnoval Igor Sapač, kustos za starejšo arhitekturo na Slovenskem.

Arhitekturni depoji poleg tega hranijo dokumente o delu več kot sedemdeset slovenskih arhitektov – od Jožeta Plečnika, Ivana Vurnika, Edvarda Ravnikarja, Eda Mihevca do Danila Fürsta, Vinka Glanza, Iva Spinčiča, Vladimirja Šubica in drugih. Za novejšo slovensko arhitekturo v MAO skrbi Bogo Zupančič. Iz preraza slovenske moderne arhitekture, ki jo lahko spremljamo prek fotografij, skic, maket njihovih del – med drugim si je mogoče ogledati makete Slovenskega parlamenta, Nuka in Moderne galerije, stanovanjske stavbe, šole, turističnih in infrastrukturnih objektov –, lahko izluščimo nekaj ključnih prelomov v slovenski modernejši arhitekturi. V prvi vrsti ni mogoče spregledati pečata, ki ga je dal Jože Plečnik svojim študentom in slovenski arhitekturi nasploh. Za predstavitev Plečnika je na razstavi poskrbela Ana Poroč, kustosinja njegove zbirke.

Poleg tega razstava osvetljuje vpliv Le Courbusierja na mlajšo generacijo slovenskih arhitektov z Edvardom Ravnikarjem na čelu. Prav tako se zdi pomembno, da je slednji z ustanovitvijo smeri B na fakulteti za arhitekturo v šestdesetih letih, na kateri so se študentje arhitekture seznanili z aktualnimi oblikovalskimi trendi v svetu, utrl pot nekaterim ključnim oblikovalskim dosežkom, denimo z imeni, kot sta Peter Skalar in Saša Mächtigt. Na razstavi so tako na ogled Mächtigtove telefonske govornice, smetnjaki in drugi elementi, ki jih je oblikoval za tako imenovano cestno pohištvo. Natančneje, to delo

na p
trgu
svoj
N
mlaj
nim
neza
Gigo
nagr
Mik
ni d
dust
leg t
Mar
1956
v st
V zb
so s
razv
imen
ta A
izde

ČAR
Turka